

DOI No: <http://dx.doi.org/10.29228/Joh.50089>

Authenticity process is conducted by

Makale Türü: Araştırma makalesi

Geliş Tarihi: 22-03-2021

Kabul Tarihi: 30-05-2021

On-line Yayın: 30-06-2021

Article Type: Research article

Submitted: 22-03-2021

Accepted: 30-05-2021

Published Online: 30-06-2021

Atıf Bilgisi / Reference Information

Şahin, M. (2021). Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar. *Journal of History School*, 52, 1734-1757.

UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE ÖĞRETMENLERİN YAŞADIĞI SORUNLAR

Mehmet ŞAHİN¹

Öz

Öğretmenlerin pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları sorunların çözülebilmesi için öncelikle bu sorunların belirlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları sorunları belirlemektir. Nitel araştırma yöntemiyle yapılan bu çalışmada durum çalışması modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara'nın Altındağ ilçesindeki ortaöğretim kurumlarında (Lise) görevli 20 öğretmen oluşturmaktadır. Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın amaçlarına uygun olarak 4 açık uçlu soru hazırlanmıştır. Araştırmada bazı öğretmenlerin bilgisayarının olmadığı, evde eş ya da çocuklarla dönüşümlü kullandıkları ve bilgisayarla ilgili teknik sorun yaşadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin çoğunluğunun evde bağımsız çalışma odasının olmadığı, eş ya da çocukların da uzaktan eğitim/iş amaçlı çalışması halinde gürültü yaşandığı, bazı öğretmenlerin çalışma masasının olmadığı saptanmıştır. Ayrıca uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğunluğunun derse katılmadığı ve ödev takibinde sorun yaşandığı, derslerin içeriğinin uzaktan eğitime uygun olmadığı, özellikle uygulamalı dersler için uygun mekân ve materyalin bulunmadığı ve derslerin işlenmesinde zorluk yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Uzaktan Eğitim, İçerik, Çalışma Ortamı.

¹ Doç. Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Bölümü, mehmetshahin_38@hotmail.com, Orcid: 0000-0002-0416-7399

Problems Experienced by Teachers in the Distance Education Process

Abstract

In order to solve the problems experienced by teachers in the distance education process during the pandemic period, these problems need to be determined first. The aim of this study is to determine the problems teachers experience in the distance education process applied during the pandemic period. In this research conducted with qualitative research method, the case study model was used. The working group of the research consists of 20 teachers working in secondary education institutions (High School) in Ankara's Altındağ district. Semi-structured interview form was used in this study. 4 open-ended questions were prepared in accordance with the aims of the study. In the study, it was found that some teachers do not have a computer, they use them at home with their spouses or children, and they have technical problems with the computer. It has been determined that most of the teachers do not have an independent study room at home, there is noise when their spouses or children work for distance education / business purposes, and some teachers do not have a desk. In addition, it was concluded that during the distance education process, most of the students did not attend the course and there were problems in homework follow-up, the content of the courses was not suitable for distance education, there were no suitable places and materials especially for applied courses, and there were difficulties in teaching the courses.

Keywords: Pandemic, Distance Education, Content, Working Environment.

GİRİŞ

Pandemiye dönüşen Covid-19 salgını dünyanın her yerinde etkili olmaya devam etmektedir. Pandemi küresel düzeyde başta sağlık olmak üzere, her alanda yaşamı olumsuz etkilemiş ve bireysel ve toplumsal yaşamın akışını değiştirmiştir. Ülkeler arasında hızlı bir şekilde yayılan Covid-19 salgını başta sağlık olmak üzere eğitim, ekonomi ve sosyal yaşamda dünya çapında büyük bir krize ve belirsizliğe neden olmuştur (Mollaoğlu, 2020). Covid-19 ile birlikte dünyanın en güçlüleri arasında yer alan ülkelerin, herhangi bir salgın karşısında güçlerinin ne kadar kırılgan olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır. Özellikle sağlık sistemine çok güvenen ülkelerin pandemi ile birlikte mevcut sağlık sistemlerinin ne kadar güvenilir olduğu da sorgulanır hale gelmiştir (Budak ve Korkmaz, 2020). Pandeminin tüm dünyada yaratmış olduğu kriz durumunun her alanlarda etkileri devam etmekte ve ne zaman sona ereceğine ilişkin kesin bir veri bulunmamaktadır (Can, 2020). Pandeminin en büyük zorluklarından biri bu salgının ne zaman ve nasıl biteceğinin bilinmiyor olmasıdır.

Salgının yayılmasını azaltmak ve önlemek amacıyla yüz yüze iletişimin yoğun olduğu alanların sınırlandırılması ve sosyal mesafe kurallarının

uygulanması zorunlu hale gelmiştir. Toplum hareketliliğın sınırlandırılmasının amacı kişilerin fiziksel olarak bir arada ve birbirlerine yakın olmalarını engellemek, etkileşimleri ve hareketliliği azaltmaktır (Metintaş, 2020). Pandeminin yarattığı bu sorunlar eğitim alanında da önemli kırılganlara neden olmuştur. Pandeminin birey ve toplum üzerindeki etkisini ve yayılımını azaltmak için evden çalışma, esnek çalışma, dönüşümlü çalışma, sınırlı ya da süreli izinler gibi uygulamalara geçilmiştir. Pandemi nedeniyle eğitimde ilk kez küresel ölçekte etkilenim söz konusu olmuştur. Bu süreçte dünyanın birçok ülkesinde covid-19 salgınının yayılmasını sınırlamak amacıyla okul öncesinden yükseköğretime kadar tüm kademelerde eğitim kurumları hızla kapatılmıştır (Genç ve Gümrükçüoğlu, 2020). Küresel salgınla birlikte dünya genelinde okulların büyük bir kısmı eğitime ara vermiş ancak pek çok ülkede öğretim bütünüyle kapatılmamış, okullar uzaktan eğitim uygulamalarına yönelmiştir. Televizyon, çevrim içi platformlar, internet, mobil uygulamalar gibi teknolojik araçlar kullanılarak öğrencilerin eğitim öğretim süreçlerinden tamamiyle kopmaması için çeşitli tedbirler alınmıştır (Ak, Şahin, Çiçekler ve Ertürk, 2020). Uzaktan eğitim ve onun alt kategorilerinden biri olan çevrim içi eğitim, öğrenme-öğretme ortamı (çevrim içi öğrenme), tüm dünyadaki eğitim sistemlerinin, bu dönemde başvurduğu bir can simidine dönüşmüştür (Ülker, 2020).

Bu küresel salgın, eğitimde de geleneksel yaklaşımların yerine çözüm odaklı stratejilerin geliştirilmesine sebep olmuştur (Yılmaz, 2020). Pandemi dolayısıyla sosyal mesafe adı altında alınan önlemler kapsamında, birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de 16 Mart 2020 tarihi itibarıyla eğitim ve öğretim faaliyetleri uzaktan eğitim yoluyla yapılmaya başlanmıştır. Bu kapsamda ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde uzaktan eğitim uygulamaları kapsamında Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden ve TRT kanallarından eğitimlerin sürdürülmesine karar verilmiştir (MEB, 2020a). Ani gelişen bu durum karşısında; anaokulları kendi bünyelerinde kurdukları web televizyonları ve web uygulamalarıyla, ilköğretim ve orta öğretimde EBA TV, televizyon kanalları ve internet uygulamalarıyla üniversiteler ise web televizyonları ve web üzerinden görüntülü, sesli katılımı sağlayan çeşitli internet uygulamalarıyla eğitim yapmaya başlamıştır (Siren, 2020). Pandemi döneminde her ülke salgının seyrine ve kendi imkânları kapsamında önlemler almaya çalışmıştır. Bunun sonucunda bazen birbirine benzeyen uygulamalar, bazen de birbirinden çok farklı uygulamalar ortaya çıkmıştır. Teknolojik altyapısı yeterli ve gelir düzeyi yüksek olan ülkeler ile teknolojik altyapısı yetersiz ve gelir düzeyi düşük ülkeler arasında farklı uygulamalar görülmüştür (Yılmaz, Mutlu, Güner, Doğanay ve Yılmaz, 2020).

Ülkemizde de tüm eğitim kademeleri için yüz yüze eğitim süreci ile ilgili sıkça kararlar alınmış ve kararlar sürekli değiştirilmiştir. Yüz yüze eğitimde

yaşanan bu belirsizliklerle birlikte MEB ve YÖK aldığı kararlarla 2020-2021 eğitim-öğretim yılında yüzyüze eğitim ile uzaktan eğitimin birlikte devam edeceğini sürekli vurgulamışlardır (MEB, 2020b ve YÖK, 2020). Pandemi döneminde yüzyüze eğitime anasınıfı ve ilkokul birinci sınıflarda başlanmış ancak bu uygulama başta veliler olmak üzere öğretmenler, sendikalar ve toplumun önemli bir kısmınca eleştirilmiş ve bazı kaygılar da yaşanmıştır. Salgının artması ve bu eleştiriler üzerine yüzyüze eğitim uygulamasına son verilmiştir. Ancak 15 Şubat 2021 tarihinde yüzyüze eğitimin öncelikle köy ilkokullarında ve bazı sınıf düzeylerinde kontrollü şekilde yeniden başlamasına karar verilmiştir (Hürriyet, 2021). Salgının yayılma hızındaki azalma nedeniyle Milli Eğitim Bakanlığınca 1 Mart 2021 tarihi itibarıyla tüm resmi ve özel ilkokullarda, anasınıfları ve özel eğitim sınıflarında seyreltilmiş olarak haftada 2 gün yüzyüze eğitime karar verilmiştir. 8. sınıflar ile meslek liselerinde de yüzyüze eğitimin başlanması kararlaştırılmıştır (Habertürk, 2021). Okulların kapatılması, hastalığın yavaşlatılması ya da yayılmasını önleme açısından önemlidir. Ancak, bu önlemlerin eğitim sistemindeki mevcut eşitsizlikleri büyüteceği, özellikle en savunmasız ve ötekileştirilmiş olanlar için uzun vadeli olumsuz sonuçları olabileceği belirtilmektedir (Altuntaş, Başaran, Özeke ve Yılmaz, 2020). Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte daha fazla tercih edilen uzaktan eğitim yer ve zaman sınırlılıklarını ortadan kaldırmaktadır. Covid-19 nedeniyle uzaktan eğitim zorunlu bir yol olmuştur. Uzaktan eğitimi kullanırken yararları ve sınırlılıklarının farkında olmak gerekmektedir (Sayan, 2020).

Uzaktan eğitimi, kaynak ve alıcıların birbirlerinden uzak ortamlarda bulunduğu, bireysellik, esneklik ve bağımsızlık özellikleri bulunan, iletişimin ve etkileşimin teknik araçlarla sağlandığı bir eğitim teknolojisi uygulamasıdır (Karakuş vd. 2020). Uzaktan eğitim; öğretmen ve öğrencilerin zaman ve mekân kısıtlaması olmadan, bilişim teknolojilerini kullanarak tamamen sanal ortamda uygulanabilen derslerin canlı olarak işlenebildiği bir eğitim modelidir (Sözen, 2020) Daha basit bir ifadeyle uzaktan eğitim, fiziksel bir ortama ihtiyaç duyulmadan farklı iletişim araçları üzerinden gerçekleştirilen eğitim modeli olarak ifade edilebilir. Uzaktan eğitim, günümüzde salgın ön planda olmak üzere, bazı kısıtlar nedeniyle eğitim teknolojilerinin kullanılmasına imkan tanıyan ve fırsat eşitliğini ön planda tutan eğitim modelidir (Kaysi, 2020). Uzaktan eğitim; eş zamanlı (senkron), eş zamanlı olmayan (asenkron) ve harmanlanmış (karma) olarak uygulanabilir. Eş zamanlı uzaktan eğitimde, öğretmen ve öğrencinin farklı alanlarda olsa da gerçek zamanlı iletişim kurulması sağlanır. Eş zamanlı olmayan uzaktan eğitimde öğretmen ve öğrenci farklı zamanlarda iletişim kurulması sağlanır. Harmanlanmış uzaktan eğitimde ise eş zamanlı ve eş zamanlı olmayan iletişim beraber kullanılır (Akça ve Akgün, 2020). Uzaktan eğitim; öğrenenin

kendi öğrenme sürecinden sorumlu olmasını gerektiren, bireysel öğretimi destekleyen bir sistemdir. Bu nedenle uzaktan eğitim sisteminde yer alan öğrencilerin öğrenmeyi öğrenme becerilerini geliştirmesi, kendi öğrenme sürecini planlaması ve kontrol etmesi beklenmektedir (Duman, 2020).

Doğru ve etkili uygulanması halinde uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim arasında önemli fark bulunmamaktadır. Öğrenci ve öğretici arasındaki etkileşim ve iletişimi sağlayabilen yöntem ve teknolojilerin kullanımı ile uzaktan eğitimin yüzyüze eğitim kadar başarılı olabileceği ve tüm kesimlerce kabul görebileceği söylenebilir (Serçemeli ve Kurnaz, 2020). Uzaktan eğitim, yüzyüze eğitimde yaşanan kesintileri ve aksaklıkları gidermek için birçok ülkede devlet tarafından desteklenmiş ve eğitim sistemine entegre edilmiştir. Uzaktan eğitim pandemi sürecinden önce de eğitim giderlerini azaltmak, yaşam boyu eğitim sunmak, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak gibi amaçlarla desteklenmiştir (Genç ve Gümrükçüoğlu, 2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi, Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim sisteminin altyapı, erişim, güvenlik, içerik, tasarım, uygulama, kalite, mevzuat ve pedagojik açıdan güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir (Can, 2020). Uzaktan eğitimde genellikle motivasyon kaybı, ölçme ve değerlendirmenin olmaması, internet ve bilgisayar gibi kaynakların yetersizliği, eğitimde fırsat eşitsizliği oluşturması, iletişim ve etkileşim yetersizliği, teknik problemler, sosyalleşme yetersizliği ve uzaktan eğitim sürecine hazırlıksız olma gibi sorunlar yaşanmaktadır (Özdoğan ve Berkant, 2020). Pandemi sürecinde eş-zamanlı ve eş-zamansız içerik sunumu sıklıkla kullanılmaktadır. Her ortamın koşulları farklıdır ve bu koşullara göre tasarım yapılmalıdır. Ayrıca eş-zamanlı veya eş-zamansız içerik sunumu yüz yüze eğitimi taklit etmek için değildir. Uzaktan eğitim sürecinde başarılı ve başarısız pek çok uygulama olmasına karşın en büyük tartışma ve eksikliklerden birisi de ölçme ve değerlendirme süreçlerinde yaşanmıştır (Bozkurt, 2020).

Uzaktan eğitim sürecinde zamanlarını evde geçirmek zorunda kalan öğrenciler psiko-sosyal olarak bazı sorunlar yaşamaktadırlar. Bu sorunlar arasında özellikle öğrencilerin morallerinin bozulması, sınav ve derslerle ilgili motivasyonlarının düşmesi, post-travmatik stres bozukluğu ve anksiyeteye sayılabilir. Ayrıca okulların kapanması toplumda endişe ve kaygı, özellikle dezavantajlı çocuklar için düzensiz ve kesintili öğrenme, çocuk bakımı sorunları, ebeveyn ve çocuk ilişkileri ve çalışamayan aileler için ekonomik maliyet yaratmaktadır. Okul, öğrenciler için öğretmenlerle ve akranlarıyla yakın ilişkilerin sürdürülmesinde büyük öneme sahiptir. Bu durum özellikle dezavantajlı geçmişlerden gelen ve kendi başlarına öğrenmek için gerekli ebeveyn desteğine sahip olmayan öğrenciler için daha fazla önem arz etmektedir (Kara,2020). Pandeminin bireylerin ruh sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri;

Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar

sosyal yaşantılarına, ilişkilerine ve eğitim-öğretim hizmetlerine yansımaktadır. Pandemi sürecinde çocuklar öfke, değersizlik, korku, üzüntü, suçluluk, kaygı gibi duyguları hissedebilir ve bu duyguları farklı şekillerde çevredeki bireylere yansıtabilirler. Bilişsel ve sosyal-duygusal gelişim henüz tamamlanmadığı için çocuklar yaşadığı öfkeyi ağlayarak, ebeveynlerini suçlayıp onlara küserek, vurarak, kendisini onlardan yalıtarak gösterebilir ya da oyuncaklarına saldırgan davranarak gösterebilirler. Bu tepkilere ek olarak anne babadan ayrılamama, sürekli beraber olma isteği, iştahsızlık, yatak ıslatma, parmak emme gibi gerileme davranışları, zarar verici davranışlar, nedeni bilinmeyen psikosomatik tepkiler pandemi sürecinde çocukların gösterebileceği olası tepkiler arasında yer almaktadır (Çaykuş ve Çaykuş, 2020).

Pandemi döneminde zorunlu olarak uygulanan uzaktan eğitim, başta öğretmen, öğrenci ve veli olmak üzere tüm paydaşların yaşamını da bir anda değiştirmiştir. Eğitimle ilgili akademisyen, öğretmen, öğrenci ve veli daha önce deneyimlemediği “değişen dünyanın eğitim sistemine” bir anda uyum sağlamaya gayret etmiştir. Bu zorunlu süreç farklı sorunları da beraberinde getirmiştir (Zan ve Zan, 2020). Salgından en çok etkilenen gruplardan birisi de öğretmenlerdir. Sürekli yüz yüze eğitim yapmış olan ve teknolojik altyapısı ve donanımı istenen düzeyde olmayan öğretmenler başta olmak üzere, çoğu öğretmen sürece hazırlıksız yakalanmıştır. Uzaktan eğitimle ilgili yeni uygulamalara uyum sağlamak zorunda kalan öğretmenler bu yeni durum karşısında stres ve sorunlar yaşamaya başlamışlardır. Kimi öğretmenler uygulamalara yabancılaşmış, öğrencilere yeterli desteği verebilme konularında endişelere kapılmış; kimi öğretmenler de işsiz kalma ihtimali ile maddi kaygılar yaşamıştır. Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde normal eğitim dönemine göre daha farklı araç, gereç ve uygulamalarının kullanımını zorunlu kılmıştır. Bu konularda yeterli olmayan öğretmenler öğrencilerin katılım ve motivasyonunu sağlamak, öğrencilere uzaktan destek olmak ve onları takip etmek çok daha zor hale gelmiş ve bu durum a öğretmenler üzerindeki baskıyı artırmıştır. OECD tarafından yapılan bir araştırmada öğretmenlere hem mesleki hem psikolojik destek sağlanması gerektiği belirtilmiştir (Yılmaz, Mutlu, Güner, Doğanay ve Yılmaz, 2020).

Pandemi döneminde eğitimin her kademesinde yüzyüze eğitimle birlikte uzaktan eğitim süreci uygulanmıştır. Bu süreçte öğretmenler, öğrenciler, yöneticiler ve veliler birçok sorunla karşı karşıya kalmışlardır. Uzaktan eğitime yönelik sorunlar başta eğitimciler olmak üzere medya ve resmi kurumlarca tartışılmaktadır. Diğer yandan uzaktan eğitim uygulamalarında yaşanan sorunların giderilmediğine yönelik eleştiriler de devam etmektedir. Eğitim sürecinin önemli bir paydaşı ve uygulayıcısı olan öğretmenlerin pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları sorunların

çözülebilmesi için öncelikle bu sorunların belirlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. **Bu araştırmanın amacı**, pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin yaşadıkları sorunları belirlemektir. Bu temel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1- Bilgisayar ve internetle ilgili yaşanan sorunlar nelerdir?
- 2- Fiziki ortamla ilgili yaşanan sorunlar nelerdir?
- 3- Öğrencilerle ilgili yaşanan sorunlar nelerdir?
- 4- Derslerin içeriğine yönelik yaşanan sorunlar nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Nitel araştırma yöntemiyle yapılan bu çalışmada durum çalışması modeli kullanılmıştır. Nitel araştırma özel durumların tüm gerçekliğini yansıtır, sonuçları ile kuramların üretilmesini kolaylaştırır, ortamdaki çok farklı faktörlerin anlaşılmasını sağlar ve sonuçlarının uygulanabilirliği daha yüksektir (Buyükköztürk vd. 2011). Durum çalışması; araştırmacının zaman içerisinde sınırlandırılmış bir veya birkaç durumu çoklu kaynakları içeren veri toplama araçları (gözlemler, görüşmeler, görsel-işitseller, dokümanlar, raporlar) ile derinlemesine incelediği, durumların ve duruma bağlı temaların tanımlandığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır (Subaşı ve Okumuş, 2017). Durum çalışması, nasıl ve niçin sorularını temel alarak araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayı derinliğine incelemesine olanak verir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Özellikle olgu ve bağlam arasındaki sınırlar tam olarak belli olmadığı durumlarda kullanılmaktadır (Yin, 2014). Durum çalışması araştırılan konuyu derin bir şekilde incelemeyi amaçladığından katılımcı sayısının az olmasını gerektirir. Durum çalışması araştırılan durum hakkında zengin bir şekilde açıklayıcı bilgiler sunar. Çünkü derin ve çeşitli bilgi kaynaklarından beslenir. Katılımcıların açıklamaları, görüşmelerden ve diğer veri kaynaklarından elde edilen bilgiler birleştirilerek çalışılan durum hakkında karar verilir (Kaleli Yılmaz, 2014). Bu nedenle çalışmada durum çalışması modeli tercih edilmiş, araştırmanın verileri görüşme tekniği ile elde edilmiştir.

Çalışma grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Ankara'nın Altındağ ilçesindeki ortaöğretim kurumlarında (Lise) görevli 20 öğretmen oluşturmaktadır. Altındağ ilçesindeki liselerin (anadolu lisesi ve anadolu meslek lisesi) ve bu liselerde görevli öğretmenlerin seçiminde random yöntemi uygulanmıştır. Bu amaçla okullar ilçe milli eğitim müdürlüğünün web sayfasından, öğretmenler ise ilgili okul yöneticilerinin yardımıyla seçilmiştir. Böylece 3 anadolu lisesi ve 3 meslek

lisesi olmak üzere toplam 6 okul ve her bir okuldan da 5'er öğretmen olmak üzere toplam 30 öğretmen araştırmanın çalışma grubuna alınmış ancak 10 öğretmen araştırmaya katılmadığı için çalışma grubu 20 kişi ile sınırlı kalmıştır.

Veri toplama aracı

Durum çalışmalarına yönelik araştırmalarında veriler genellikle gözlem, görüşme, görsel-işitseller, doküman ve raporlar yoluyla toplanmaktadır. Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanmasında alanyazındaki benzer araştırmalardan yararlanılmıştır. Araştırmanın amaçlarına uygun olarak 4 açık uçlu soru hazırlanmıştır. Her bir soru içerisinde gerektiğinde sorulmak üzere 2 alt soru da yer almıştır. Bu alt sorular katılımcıları esas soruya odaklanmasını ve konuşmasını sağlamak amacıyla kullanılmıştır. Bazı katılımcılar için bu alt soruların sorulmasına ihtiyaç duyulmamıştır. Soruların araştırmanın amacına uygunluğunu sağlamak için uzman görüşünden yararlanılmıştır. Görüşme formunda kurum ya da kişisel bilgilere yer verilmemiştir.

Verilerin toplanması ve analizi

Verilerin toplanmasında katılımcıların gönüllülük esası dikkate alınmıştır. Veriler, Mart 2020 tarihinde yüzyüze ve çevrimiçi görüşme yoluyla toplanmıştır. Görüşme öncesinde katılımcılara telefon yoluyla ulaşılarak yüzyüze veya çevrimiçi görüşme tercihi sorulmuştur. Ayrıca araştırmanın amacı, gizlilik sınırları, görüşmenin yeri, yöntemi ve soruların ne kadar sürede cevaplanacağı konusunda bilgilendirme yapılmıştır. Kişisel bilgilerle ilgili soru olmadığı ve katılımcıların kimliklerinin gizli tutulacağı vurgulanmıştır. Katılımcıların görüşme tercihi alındıktan sonra 8 öğretmenle yüzyüze, 12 öğretmenle çevrim içi görüşülmüştür. 3 öğretmen zaman sorunu nedeniyle görüşmeyi tamamlayamadıkları için ikinci defa çevrimiçi yoluyla görüşmeye katılmıştır. Görüşme sonunda kaydedilen veriler görüşmeciye okunmuş, eklemek ya da çıkarmak istediği ifadelerin olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcıların çoğunluğu ses kaydı yapılmasını istemediği için görüşmelerde ses kaydı yapılmamış sadece yazıyla kaydedilmiştir. Yüzyüze görüşmeler pandemi kurallarına uygun olarak gerçekleştirilmiş, çevrimiçi görüşmeler ise whatsapp üzerinden görüntülü olarak yapılmıştır. Görüşmeler ortalama 40' sürmüştür. Katılımcıların görüşleri 1'den 20'ye kadar kodlanarak verilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Görüşme kayıtları önce dikkatlice okunarak tekrarlı ve ilgisiz ifadeler çıkartılmış, konuyla ilgili olan ifadeler ise olduğu gibi alınmıştır. Son olarak her bir alt amaca yönelik katılımcıların yaşadığı sorunlar belirlenmiştir. Bu sorunlar yoğunlaştığı konulara göre gruplandırılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, öğretmenlerin pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları sorunların belirlenmesi amacıyla elde edilen bulgular araştırmanın alt amaçlarına göre analiz edilmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmenlere sorulan sorulara alınan cevaplar sorunların yoğunlaştığı alanlara göre gruplandırılarak 4 alt başlık halinde sunulmuştur.

1. Bilgisayar ve internetle ilgili yaşanan sorunlar.

Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde bilgisayar ve internet ile ilgili yaşanan sorunlara ilişkin soruya 20 öğretmen cevap vermiştir. Öğretmenlerin cevapları sorunlara göre gruplandırılmış ve Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Bilgisayar ve internetle ilgili yaşanan sorunlar

Sorunlar	Katılımcı kodu	f
Bilgisayarın olmaması	2, 4, 8, 11	4
Bilgisayarın eş ya da çocuklarla dönüşümlü olarak kullanılması	4, 9, 11	3
Teknik bağlantı sorunu yaşanması	7, 12, 17, 18	4
Bilgisayarla ilgili sorun yaşanmaması	6, 13	2
İnternetin olmaması	11, 20	2
İnternet hızının düşük olması	1, 2, 3, 4, 8, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 20	12
İnternet kotasının yetersiz olması	1, 9, 10, 11, 16, 20	6
İnternetin sıkça kesilmesi	1, 2, 3, 4, 5, 8, 11,17	8
Bilgisayar ve internetin maddi yük getirmesi	4, 8, 10, 14	4
İnternetle ilgili sorun yaşanmaması	6, 7, 10, 13, 19	5

Tablo 1’de yer alan bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin bilgisayar ve internetle ilgili önemli sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Bu bağlamda 4 öğretmenin bilgisayarının olmadığı, 3 öğretmenin bilgisayarı evde eş ya da çocuklarla dönüşümlü olarak kullandıkları, 4 öğretmenin teknik/bağlantı sorunu yaşadıkları, 2 öğretmenin ise bilgisayar konusunda sorun yaşamadıkları ortaya çıkmıştır. Günümüzde bilgisayar eğitim sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Ancak araştırmanın bulgularına göre 4 öğretmenin bilgisayarının olmaması ve 3 öğretmenin ise bilgisayarı aile bireyleri arasında dönüşümlü olarak kullanması oldukça düşündürücüdür. Bilgisayar konusunda sorun yaşayan öğretmenlerin

Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar

sayısı, sorun yaşamayan öğretmenlerden daha fazla olması sorunun önemini göstermektedir. Bilgi çağında başkanttte görevli bazı öğretmenlerin bu sorunu yaşaması eğitim adına oldukça üzücü bir durum olduğu söylenebilir. Bu sorunlara internet konusunda yaşanan sorunlar da eklendiğinde sorunun önemi daha iyi anlaşılmaktadır. İnternet ile ilgili yaşanan sorunlara ilişkin verilen cevaplara göre 2 öğretmenin internetinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca 12 öğretmenin hız, 6 öğretmenin kota, 8 öğretmenin ise kesilme ya da kopma sorunu yaşadığı saptanmıştır. 4 öğretmen yeni ya da ek bilgisayar ve internet alımı dolayısıyla aile bütçesine ek yük getirdiğini belirtmiştir. 5 öğretmen ise internet konusunda sorun yaşamadıklarını ifade etmiştir. Ayrıca bu sorunların yanı sıra eba ve zooma cep telefonu ile bağlanmak zorunda kalınması, hız, kota ya da kesilmeler nedeniyle öğretmen ve öğrencilerin derse katılamaması, ses ya da görüntünün kesilmesi sorunlarının da yaşadığı belirtilmiştir.

2. Fiziki ortamla ilgili yaşanan sorunlar.

Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde fiziki ortamla ilgili yaşanan sorunlara ilişkin soruya 18 öğretmen cevap vermiştir. Öğretmenlerin cevapları sorunlara göre gruplandırılmış ve Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Fiziki ortamla ilgili yaşanan sorunlar

Sorunlar	Katılımcı kodu	f
Evde bağımsız çalışma odasının olmaması	1, 2, 3, 4, 11, 12, 18	7
Eş ya da çocukların aynı anda dersinin olması halinde gürültü yaşanması	1, 3, 4, 5, 9, 15, 19, 20	8
Aile içinde ders işlemenin aile içi ilişkileri olumsuz etkilemesi	4, 11, 14, 15, 17	5
Çalışma masasının olmaması	1	1
Mutfak ya da yatak odasında ders yapma zorunda kalınması	8, 12	2
Farklı odalarda ısınma sorunu yaşanması	1	1
Kargo, dilenci, misafir vb. zile basması ders ortamını olumsuz etkilemesi	11	1
Evde ders yapma nedeniyle ekonomik sorun yaşanması	1, 4	2
Fiziki mekânla ilgili sorun yaşanmaması	6, 7, 13	3

Tablo 2’de yer alan bulgulara göre, 8 öğretmen evde bağımsız çalışma odasının olmadığını, 8 öğretmen aynı anda eş ya da çocukların dersinin olması halinde gürültü yaşadığını, 5 öğretmen ise aile içinde ders işlemenin aile içi

ilişkileri olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlerin verdiği cevaplara göre 1 öğretmenin çalışma masasının olmadığı, 2 öğretmenin mutfakta ya da yatak odasında ders işlediği, 1 öğretmenin ise ısınma sorunu yaşadığı ortaya çıkmıştır. Bunların yanı sıra 1 öğretmen kargo, dilenci, misafir gibi etkenlerin zile basması nedeniyle ders ortamının olumsuz etkilendiğini, 2 öğretmen ise uzaktan eğitim sürecinde çalışma masası, evde ısınma vb. yönden aile bütçesine ek yük getirdiğini beyan etmişlerdir. 3 öğretmen ise fiziki ortamla ilgili sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Fiziki mekân ile ilgili sorunlar incelendiğinde evde her bireyin ayrı bir çalışma odasının olmaması, evde birden çok kişinin aynı anda ders işlemesi durumunda gürültü oluşması ve aile içi ilişkilerin bozulması önemli sorunlar arasında yer aldığı görülmektedir. Öğretmenlerin ekonomik koşulları dikkate alındığında ortalama standart bir evde yaşadıkları düşünülebilir. Bu koşullardaki bir ev ortamında 3 ya da 4 kişilik ailede her bireyinin ayrı bir çalışma odasının ve çalışma masasının olmaması beklenen bir sonuçtur. Diğer yandan bu sorun sadece öğretmenlerde değil toplumun çoğunluğunda yaşandığı da söylenebilir. Bunun yanı sıra bazı öğretmenlerin fiziki ortamla ilgili sorun yaşamaması, evle ilgili fiziki koşullarının iyi olmasından ya da evde yaşayan birey sayısının az olmasından kaynaklanabilir.

3. Öğrencilerle ilgili yaşanan sorunlar.

Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerle ilgili yaşanan sorunlara 20 öğretmen cevap vermiştir. Öğretmenlerin cevapları sorunlara göre gruplandırılmış ve Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Öğrencilerle İlgili Yaşanan Sorunlar

Sorunlar	Katılımcı kodu	f
Öğrencilerin derse katılmaması	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 16, 18, 19, 20	14
Ödev takibinin zorlaşması	1, 2, 3, 4, 5, 7, 11, 16, 19, 20	10
Görüntünün açılmaması	1, 10, 11, 12, 15, 20	6
Sınav yapılmaması	4, 6, 7, 8, 10, 11	6
Devam zorunluluğunun olmaması	4, 14, 17, 20	4
Bilgisayar ve internet sorunu yaşanması	1, 3, 13	3
Bağımsız çalışma ortamının olmaması	3, 10, 16	3
Dersin başında katılıp sonradan ayrılanların kontrol edilememesi	3, 11	2

Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar

Derse katılıp dersi dinlemeyenlerin tesbit edilememesi	11, 12	2
Derse katılanla katılmayanların ayırt edilememesi	9	1
Dönüt düzeltme imkânının olmaması	1	1
Eba ve e-mail kullanmayı bilmemesi	1	1
Eba sistemiyle ilgili bilgi verilmemesi	11	1
Sonradan katılanların dersin akışını bozması	11	1

Tablo 3'e bakıldığında, çalışma grubundaki öğretmenlerin çoğunluğunun öğrencilerin derse katılmaması hususunda sorun yaşadıkları görülmektedir. Bu bağlamda, 14 öğretmen öğrencilerin çoğunluğunun derse katılmadığını, 10 öğretmen de sistem üzerinden ödev takibinin zorlaştığını ifade etmişlerdir. Katılımın düşük olmasının nedenini ise 6 öğretmen öğrencilerin görüntüyü açmamasından, 6 öğretmen sınav yapılmamasından, 4 öğretmen ise devam konusunun zorunlu olmamasından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Ayrıca 3 öğretmen öğrencilerin bilgisayar ve internetinin olmamasını, 3 öğretmen öğrencilerin bağımsız çalışma ortamının olmamasını, 2 öğretmen dersin başında katılıp sonradan ayrılanların kontrol edilememesini, 2 öğretmen de derse katılıp ancak dersi dinlemeyenlerin tesbit edilememesini sorun olarak görmekteyiz. Bunların yanı sıra 1 öğretmen derse katılanla katılmayan öğrencinin ayırt edilemediğini, 1 öğretmen dönüt düzeltme imkânı olmadığını, 1 öğretmen öğrencilerin eba ve e-mail kullanmayı bilmediklerini, 1 öğretmen öğrencilere eba sisteminin kullanımıyla ilgili öğrencilere bilgi verilmediğini, 1 öğretmen de sonradan derse katılanların dersin akışını bozduğunu belirtmişlerdir. Öğrenci ile ilgili sorunlar incelendiğinde öğrencilerin derse devam etmemesi önemli bir sorun olarak görülmektedir. Derse katılım, öğrenme ve öğretme sürecinde başarıyı etkileyen önemli bir değişkendir. Derse katılmayan öğrencinin öğrenme süreciyle ilgili birçok sorun yaşayacağı kaçınılmazdır. Öğrencinin etkin katılımını sağlayan birçok uyarıcı işe koşulabilir. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin devam durumunu artırmak için hem eba sisteminin geliştirilmesi hem de devam durumunun belli bir oranda zorunlu olmasının gerekli olduğu düşünülebilir. Ayrıca öğrencilerin bilgisayar ve internet konusunda yaşadığı sorunlar ile ev ortamının uygun olmadığı için görüntünün açılmaması da katılımı azaltan faktörler arasında sayılabilir. Öğrencilerin derse katılımını engelleyen faktörlerin ortadan kaldırılması, öğretmenlerin aktif öğretim yöntemlerini uygulaması ve katılımı teşvik edici uyarıların işe koşulması halinde derslere öğrenci katılımının artacağı söylenebilir. Bu nedenle eba sisteminin geliştirilmesi, yönetsel önlemlerin alınması, uzaktan eğitimle ilgili alt yapı koşullarının iyileştirilmesi, içeriğin yeniden düzenlenmesi ve öğretmenlerin

uzaktan eğitime uygun farklı öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanılması sorunların çözümünde önemli rol oynayacaktır.

4. Derslerin içeriğine yönelik yaşanan sorunlar.

Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde derslerin içeriği ile ilgili yaşanan sorunlara 19 öğretmen cevap vermiştir. Öğretmenlerin cevapları sorunlara göre gruplandırılmış ve Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4

Dersin içeriğine yönelik yaşanan sorunlar

Sorunlar	Katılımcı kodu	f
İçeriğin uzaktan eğitime uygun olmaması	1, 2, 3, 4, 6,7, 8, 9, 10, 13, 18	11
Laboratuar ortamının ve gerçek materyalların olmaması	1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 16	8
Uygulamalı derslerin uzaktan eğitim yoluyla öğretiminin zor olması	1, 2, 7, 8, 10, 13, 14	7
Öğrencilerin içeriği anlamada zorlanması	4, 5, 9, 12, 16, 18, 20	7
Uygulamalı dersler için zamanın yetersiz olması	12	1
İçeriğin öğrenci düzeyine uygun olmaması	20	1
Dersin içeriğine yönelik sorun yaşanmaması	15, 17, 19	3

Tablo 4’te de görüldüğü gibi, 11 öğretmen derslerin içeriğinin uzaktan eğitime uygun olmadığını, 8 öğretmen uzaktan eğitimde laboratuar ortamı ve gerçek ders materyali olmadığını, 7 öğretmen uygulamalı derslerin uzaktan eğitim yoluyla öğretiminin zor olduğunu, 7 öğretmen de öğrencilerin içeriği anlamada zorlandığını belirtmişlerdir. Ayrıca 1 öğretmen uygulamalı dersler için zamanın yetersiz olduğunu ve 1 öğretmen de içeriğin öğrenci seviyesine uygun olmadığını belirtmiştir. Buna karşın 3 öğretmen uzaktan eğitim sürecinin görsel ve işitsel materyal yönünden avantajlı olduğunu, 1 öğretmen de uzaktan eğitim sürecinde içerikle ilgili sorun yaşamadığını söylemiştir. İçerikle ilgili sorunların başında derslerin içeriğinin uzaktan eğitime uygun olmadığı yer almaktadır. Uygulamalı dersler için uygun mekân ve materyalin olmaması, sistem üzerinden uygulamalı derslerin zor işlenmesi de önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim için aynı öğretim programının uygulanmaması gerekir. Özellikle içeriğin, öğretim yöntemlerinin, öğretim materyallerinin ve değerlendirme yönteminin yeniden geliştirilmesi ya da yeniden düzenlenmesi gerekir. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de uzaktan eğitime hazırlıksız bir geçiş yapıldığı için birçok sorunların yaşandığı

görülmektedir. Uzaktan eğitim sürecinde yüzyüze eğitimde kullanılan içeriği ve yöntemleri kullanmak yerine yeni içerik, öğretim yöntemi ve ölçme araçlarının geliştirilmesi gerekir. Aksi durumda benzer sorunların yaşanması kaçınılmazdır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Pandemi yaşamın her alanında etkisini göstermeye devam etmektedir. Bu süreçte en çok etkilenen alanlardan biri de eğitim olmuştur. Bu bağlamda pandeminin etkisini azaltmak amacıyla okullarda yüz yüze eğitime ara verilmiş ve uzaktan eğitim yöntemiyle eğitim sürecinin devamı sağlanmıştır. Pandeminin seyrine göre ülkemizde zaman zaman yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitim birlikte yürütülmüştür. Teknik, bilgi, alt yapı ya da deneyim yetersizliğinden dolayı uzaktan eğitime hazır olmayan ülkeler uygulama sürecinde birçok sorunla karşı karşıya kalmışlardır. Ülkemizde de uygulanan uzaktan eğitim sürecinde öğretmen ve öğrenciler farklı sorunları yaşamak zorunda kalmışlardır. Yaşanan bu sorunlar ülke yöneticilerini ve eğitimcilerini yeni önlemler almaya ve yeni yöntemler geliştirmeye zorlamıştır. Pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin yaşadığı sorunları belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada 4 farklı alanda yaşanan sorunlar saptanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin birçoğunun bilgisayarının olmadığı, evde eş ya da çocuklarla dönüşümlü kullandıkları ve bilgisayarla ilgili teknik sorun yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Yine bazı öğretmenlerin internetinin olmadığı, internetinin hızı ve kotasının yeterli olmadığı, sıkça bağlantının kesilmesi sorununun yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ülkemizde bilgisayar ve internet hizmetinin ekonomik olmaması, düşük gelirli bir çalışan açısından önemli sorun yarattığı bilinmektedir. Özellikle aile bireylerinin tamamının iş ya da eğitim nedeniyle bilgisayara ve internete ihtiyaç duyması halinde aile bütçesini önemli ölçüde zorlayacağı aşikârdır. Öğretmenlerin ekonomik durumları da dikkate alındığında birçok öğretmenin bu sorunu yaşaması kaçınılmaz olduğu söylenebilir. Diğer yandan ülkemizdeki alt yapı yetersizliği nedeniyle birçok evde internet bağlantılarında sorun yaşandığı ve internet hızının düşük olduğu görülmektedir. Nitekim ülkemiz internet hızı sıralamasına göre 207 ülke arasında 5.27 Megabit (MB) indirme hızıyla 102'nci sırada yer almaktadır (Mynet, 2020). Bu hız dünya ortalamasının oldukça gerisindedir. Diğer yandan bilgisayar teknolojisi sürekli gelişmektedir. Öğretmenlerin her yıl ya da birkaç yılda bilgisayar değiştirmesi olanaklı görünmemektedir. Bu nedenle bazı öğretmenlerin mevcut bilgisayarlarıyla eba ya da zoom gibi sistemleri takip etmeleri de zorlaşmaktadır. Alanyazın incelendiğinde uzaktan eğitim süreci ile ilgili yapılan araştırmalarda da benzer sorunların varlığı dikkati çekmektedir.

Tümen Akyıldız (2020) İngilizce öğretmenleriyle ilgili yaptığı bir araştırma sonucunda uzaktan eğitim sürecinde öğrenci, öğretmen, teknoloji ve veli kaynaklı birtakım problemler yaşandığı ortaya çıkmıştır. Çağlar ve Berkant (2020), Arslan ve Şumuer (2020), Terzioğlu Barış (2020) yaptıkları araştırmalarda da öğrenci ve öğretmenlerin bilgisayar ve internet sorunu yaşadığı, özellikle bilgisayar ve internetin nitelik olarak yetersiz olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Etkili ve nitelikli bir uzaktan eğitim uygulanabilmesi için teknolojik altyapının yetersiz olduğu, ekonomik sorun yaşayan ailelerde teknolojik altyapı sorunlarına başka sorunların da eklendiği söylenebilir. Büyükşehirlerde bu sorun yaşandığına göre, kırsal kesimlerde bilgisayar ve internet sorununun daha yüksek düzeyde yaşandığı düşünülebilir.

Pandemi döneminde evde çalışmak zorunda kalan öğretmenlerin yaşadığı sorunlardan biri de fiziki mekânın yetersiz olmasıdır. Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin çoğunluğunun evde bağımsız çalışma odasının olmadığı, eş ya da çocukların da uzaktan eğitim/iş amaçlı çalışması halinde gürültü yaşandığı, bazı öğretmenlerin çalışma masasının olmadığı ortaya çıkmıştır. Özellikle sokağa çıkma yasağının olduğu dönemlerde aile bireylerinin bağımsız çalışma odası olmadığı için fiziki mekân sorunlarının yaşandığı hatta bu durumun bazen aile içi sorunlara neden olduğu söylenebilir. Eş ve birden fazla çocuğun aynı anda çalışması durumunda fiziki mekânın yeterli olmayacağı ve gürültü nedeniyle sağlıklı bir ortamın oluşmayacağı bilinmektedir. Diğer yandan sokaktan gelen gürültüler, apartman için sesler, dilenci, misafir, kargo, komşu vb. kişilerin zile basması, telefon çalması vb. durumlar da uygun bir öğrenme ortamı oluşturmayı zorlaştırmaktadır. Evde birden fazla uzaktan çalışanın (eğitim/iş amaçlı) olması halinde bazı öğretmenlerin mutfakta ya da yatak odasında ders işledikleri saptanmıştır. Böyle ortamlarda görüntülü olarak iletişim kurmaktan çekinen öğretmenlerin ders işlerken görüntüyü kapatmasının doğal bir sonuç olarak düşünülebilir. Arslan ve Şumuer'in (2020) yaptıkları çalışmada da dış ortamdan gelen ses ya da gürültülerin uzaktan eğitimin olumsuzlukları arasında belirtilmiştir. Ev ortamında ders işleyen öğretmenin evdeki bireylerden ve diğer unsurlardan bağımsız kalarak ders işlemesi zor görünmektedir. Özellikle evde küçük çocuğun, hasta ya da yaşlının olması halinde bu zorluk artmaktadır. Uzaktan eğitimin verimli olması için çalışan öğrenci ya da öğretmenin rahatsız edilmeyeceği bir çalışma ortamına sahip olması, çalışma ortamında dikkat dağıtıcı unsurların (açık olan televizyon veya müzik çalar gibi) bulunmaması, çalışma ortamının ihtiyaca ve koşullara göre düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır. Ancak Yılmaz vd. (2020) yaptıkları bir araştırmada yaklaşık her 5 çocuktan 1'inin bu imkâna sahip olmadığı, velilerin gelir düzeyi azaldıkça çocuklarına rahatsız edilmeyeceği çalışma ortamı sağlama imkânları da aynı

oranda azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlara göre öğrenci ve öğretmenler fiziki mekân sorununu önemli ölçüde yaşadıkları görülmektedir.

Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin yaşadığı önemli sorunlardan biri de derslerin içeriğidir. Öğretmenlere göre derslerin içeriğinin uzaktan eğitime uygun olmadığı, özellikle uygulamalı dersler için uygun mekân ve materyalin bulunmadığı ve derslerin işlenmesinde zorluk yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitime hazır olmayan eğitim sistemlerinde yüz yüze eğitim sürecinde uygulanan içerik ve öğretim yöntemlerinin uzaktan eğitim sürecinde de kullanıldığı görülmektedir. Uzaktan eğitim süreci için derslerin içeriği yeniden düzenlenmeli ve buna göre öğretim yöntemleri belirlenmelidir. Ancak birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de bu sorunun varlığı devam etmektedir. Çevrimiçi ders ortamında etkili olabilmek için yüz yüze geleneksel sınıflarda kullanılan ders içeriğinin doğrudan doğruya dijital biçime dönüştürülerek sunulması yetersizdir. Bu nedenle, sanal sınıflarda verilen derslerin ortamın olanaklarına ve sınırlılıklarına uygun bir biçimde düzenlenmesi gerekir (Arslan ve Şumuer, 2020). Günümüz dünyasında uygulanan bir eğitim programının taşınması gereken en önemli özellikleri uygulanabilir ve güncelleştirilebilir olmasıdır (Usta ve Mahiroğlu, 2008). Kaysi'ye (2020), göre eğitimcilerin ders içeriklerine ve sürece hâkimiyetleri performanslarında etkili olmaktadır. Uzaktan eğitim süreci içinde yer almayan eğitimciler ve kurumların uzaktan eğitimdeki yeniliklere yetişemediği görülmektedir. Nitekim yapılan araştırmalarda da benzer sorunların ortaya çıktığı görülmektedir. Araştırmalarda, uzaktan eğitim sürecinde ders içeriklerinin basit ve yetersiz olduğu (Eroğlu ve Kalaycı, 2020), içeriğin geliştirilmesi gerektiği (Başaran vd. 2020), ders içeriğinin yetersizliğinden dolayı öğrencilerin eğitim sürecinin devam etmek istemedikleri (Akça ve Akgün, 2020), içeriğin teorik derslere çözüm olduğu fakat uygulamalı dersler konusunda eksik kaldığı (Karahana, Bozan ve Akçay, 2020), öğrenenlerin isteklerine ve öğrenme stratejilerine uygun içeriklerin hazırlanmasının gerekli olduğu (Atik, 2020), atölye, stüdyo veya derslikte yapılması gereken derslerinin uzaktan eğitimle yapılmasının dezavantajlı olduğu (Tarlakazan ve Tarlakazan, 2020) sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre uzaktan eğitim kapsamında yer alan tüm derslerin içeriğinin ve öğretim sürecinin geliştirilmesi acilen ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Öğretmenlere göre, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğunluğunun derse katılmadığı ve ödev takibinde sorunlar yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin bilgisayar ve internet sorunu yaşadığı, öğrencilerin görüntüyü ve sesi açmadıkları, öğrencilerin derse giriş yapsalar bile dersi dinleyip dinlemediklerinin anlaşılmadığı, öğrenci katılımı olmadığı için derslerde dönüt düzeltme imkânının olmadığı ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra bazı öğrencilerin Eba sistemini kullanmayı bilmedikleri, aile içi fiziki veya sosyal sorunlardan

dolayı görüntü ve sesin açılmadığı, öğrencilerin bağımsız çalışma mekânının olmadığı saptanmıştır. Uzaktan eğitimin doğası gereği esnek bir çalışma olması, öğrencilerin devam zorunluluğunun olmaması öğrenci katılımını olumsuz etkilemiştir. Özellikle öz disiplin becerisi kazanmamış öğrencilerde bu sorun daha fazla hissedilmektedir. Kaysi (2020), öğrencilerin yüzyüze eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitim sürecinde de sorumlulukları bulunmaktadır. Bu sorumlulukların yerine getirilmemesi veya eksik olması uzaktan eğitimi olumsuz etkilemektedir. Alanyazında yapılan araştırmalarda, öğrencilerin %84,4'ü web tabanlı uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar etkili olmadığı (Keskin ve Kaya, 2020), motivasyon kaybı yaşandığı, ölçme ve değerlendirmenin yapılamadığı, eğitimde fırsat eşitsizliği oluşturduğu, teknik problemlerle karşılaşıldığı (Özdoğan ve Berkant, 2020), iletişim, etkileşim ve sosyalleşmenin yetersiz olduğu (Duman, 2020), öğretene ile öğrenen arasındaki etkileşimin kısıtlı olduğu (Karakuş vd. 2020) sonucuna ulaşılmıştır. Görüldüğü gibi uzaktan eğitim sürecinde benzer sorunların sıkça yaşandığı deneyimlenmiştir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin yaşadığı sorunların benzerini öğrencilerin de yaşadığı, uzaktan eğitim ve Eba sistemi ile ilgili olarak eğitim verilmediği ve öğrencilerin çeşitli nedenlerden dolayı görüntü vermemek için ders sürecinde kamerayı açmadığı için derse aktif olarak katılmadıkları söylenebilir. Öğrencilerin derse etkin katılımı öğrenmeyi ve kalıcılığı artıran önemli bir değişkendir. Ancak öğrencilerin çoğunluğunun derse katılmadığı bir ortamda etkin bir öğrenmeyi ve başarıyı beklemenin gerçekçi olmadığı söylenebilir.

Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde bilgisayar ve internet, fiziki mekân, öğrenci ve derslerin içeriğine yönelik bazı sorunları yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Benzer sorunlar birçok araştırma sonuçlarıyla da örtüşmektedir. Pandemi döneminde yeterli hazırlıklar yapılmadan zorunlu olarak uygulanan uzaktan eğitim ile ilgili sorunların varlığı kaçınılmazdır. Ancak önemli olan sorunların doğru ve somut olarak belirlenmesi zamanında yeterli ve gerekli önlemlerin alınmasıdır. Araştırma sonuçlarının başta eğitim yöneticileri olmak üzere eğitimciler ve tüm ilgililere ışık tutacağı beklenmektedir. Bu bağlamda uzaktan eğitim sürecinin etkili ve verimli olabilmesi için öğretmen ve öğrencilerin bilgisayar ve internetle ilgili sorunlarının çözümlenmesi ve uygun çalışma ortamı hazırlanmalıdır. Öğrencilerin etkin katılımını sağlamak için aktif öğretim yöntemleri uygulanmalı, farklı öğretim materyallerinden yararlanılmalı, geçerli ve güvenilir sınavlar uygulanmalı, yerinde ve zamanında dönüt düzeltmeler yapılmalı ve belli oranda devam zorunlu hale getirilmelidir. Ayrıca, yüz yüze eğitim sürecinde uygulanan içerikten vazgeçilerek uzaktan eğitim yöntemine uygun olarak öğretim programları geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Ak, M., Şahin, L., Çiçekler A. N. & Ertürk M. A. (2020). Kovid-19 Küresel Salgın Sürecinde İstanbul Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulamalarına Genel Bir Bakış. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 40(2), 1-42.
- Akça, G. & Akgün, E. (2020). İlkokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşadığı Sıkıntılar. *EJER Congress Bildiri Kitabı* içinde (s 402-409). EJER.
- Altuntaş, E. Y., Başaran, M., Özeke, B. & Yılmaz, H. (2020). Covid-19 Pandemisi Sürecinde Üniversite Öğrencilerinin Yükseköğretim Kurumlarının Uzaktan Eğitime Yönelik Stratejilerine Ve Öğrenme Deneyimlerine İlişkin Algı Düzeyleri. *Uluslararası Halkla İlişkiler ve Reklam Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 8-23.
- Arslan, Y. & Şumuer, E. (2020). Covid-19 Döneminde Sanal Sınıflarda Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sınıf Yönetimi Sorunları. *Millî Eğitim*, 49(1), 201-230.
- Atık, A. D. (2020). Fen Bilimleri öğretmen adaylarının uzaktan eğitim algısı: Bir metafor analizi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 148-170.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. & Şahin, E. (2020) Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Sürecinin Getirisi Olan Uzaktan Eğitimin Etkililiği Üzerine Bir Çalışma. *AJER - Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 5(2), 368-397.
- Bozkurt, A.(2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemisi Sırasında İlköğretim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik İmge ve Algıları: Bir Metafor Analizi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1- 23.
- Budak, F. & Korkmaz, Ş.(2020). Covid-19 Pandemi Sürecine Yönelik Genel Bir Değerlendirme: Türkiye Örneği. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, (1), 62-79. <https://doi.org/10.35375/sayod.738657>.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, E., Çakmak, A., Özcan, E., Karadeniz, Ş. & Demirel F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (10. Baskı) Pegem.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 6(2), 11-53.
- Çaykuş, E. T. & Çaykuş T. M. (2020). Covid-19 Pandemi Sürecinde Çocukların Psikolojik Dayanıklılığını Güçlendirme Yolları: Ailelere, Öğretmenlere ve

- Ruh Sağlığı Uzmanlarına Öneriler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*.7(5), 95-113.
- Duman, S. N. (2020). Salgın Döneminde Gerçekleştirilen Uzaktan Eğitim Sürecinin Değerlendirilmesi. *Millî Eğitim*, 49(1), 95-112.
- Dündar, R. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı Özelinde Uzaktan Eğitime Bakış Açılarının Değerlendirilmesi. *International Journal of Social Science Research*, 9(1), 79-95.
- Eroğlu, F. & Kalaycı, N. (2020). Üniversitelerdeki Zorunlu Ortak Derslerden Yabancı Dil Dersinin Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulamalarının Karşılaştırılarak Değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2020, 18(1), 236-265.
- Genç, M. F. & Gümrükçüoğlu, S. (2020). Koronavirüs (Covid-19) sürecinde ilâhiyat fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime bakışları. *Turkish Studies*, 15(4), 403-422. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43798>.
- Gören, S. Ç., Gök, F. S., Yalçın, M T., Göregen F. & Çalışkan, M. (2020). Küresel Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimin Değerlendirilmesi: Ankara Örneği. *Millî Eğitim*, 49(1), 69-94.
- Habertürk (2021). *İlkokul, Ortaokul ve Liselerde Yüzyüze Eğitim Ne zaman Başlayacak*.<https://www.haberturk.com/1-mart-ta-okullar-acilacak-mi-ne-zaman-acilacak-ilkokul-ortaokul-ve-liselerde-yuz-yuze-egitim-ne-zaman-basl-2982704>. Erişim Tarihi. 25.02.2021.
- Hürriyet (2021). *Okulların açılış tarihi ile ilgili açıklama*. <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/okullar-ne-zaman-acilacak-2021-yuz-yuze-egitim-icin-mebden-yeni-aciklama-geldi-haftada-2-gun-egitim-verilecek-41730202>. Erişim Tarihi: 06.01.2021.
- Kaleli Yılmaz, G. (2014). Durum Çalışması. M. Metin (Ed.), *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* Kitabı içinde (s. 261-285), Pegem.
- Kara, Y. (2020). Pandemi Sürecindeki Öğrenci Deneyimleri: Bakırköy İlçesi Örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*.7(7), 165-176.
- Karahan, E., Bozan, M. A. & Akçay, A. O. (2020). Sınıf öğretmenliği lisans öğrencilerinin pandemi sürecindeki çevrim içi öğrenme deneyimlerinin incelenmesi, *Turkish Studies*, 15(4), 201-214. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44348>.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar

- Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., Esendemir, N. & Bayraktar, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 220-241. DOI: 10.29000/rumelide.752297.
- Kaysi, F. (2020). Covid-19 Salgını Sürecinde Türkiye’de Gerçekleştirilen Uzaktan Eğitimin Değerlendirilmesi. *5th International Scientific Research Congress Bildiriler Kitabı* içinde. (s.17-22). İBAD.
- Keskin, M. & Kaya D. Ö. (2020). Covid-19 Sürecinde Öğrencilerin Web Tabanlı Uzaktan Eğitime Yönelik Geri Bildirimlerinin Değerlendirilmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 5(2), 59-67.
- MEB (2020a). *Genelge*. 03.07.2020, Sayı: 84037561-10.06.01-E.8948074.
- MEB (2020b). *Bakan Ziya Selçuk’tan 5 ve 9. Sınıflara İlişkin Açıklama*. <https://www.mebpersonel.com/egitim/bakan-ziya-selcuk-tan-5-ve-9-siniflara-iliskin-aciklama-h246190.html>. Erişim Tarihi: 06.01.2021.
- Metintaş, S.(2020). *Covid-19 Pandemisinin Yönetimi*. <https://www.solunum.org.tr/TusadData/Book/881/13102020155458-bolum01.pdf> Erişim Tarihi. 4.12.2020.
- Mollaoğlu, M. (2020). *Covid-19 Pandemi Döneminde EDTNA-ERCA’nin Eğitim Destek Materyalleri*. *Nefroloji Hemşireliği Dergisi*. 15(2), 115-130.
- Mynet (2020). *Türkiye’nin İnternet hızı belli oldu*. <https://www.mynet.com/turkiye-nin-internet-hizi-belli-oldu-110106626740>. Erişim Tarihi: 06.03.2021.
- Özdoğan, A. Ç. & Berkant, H. G. (2020). Covid-19 Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Paydaş Görüşlerinin İncelenmesi. *Millî Eğitim*. 49(1), 13-43.
- Sayan, H. (2020). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 11(42), 100-121. DOI: 10.5824/ajite.2020.03.004.
- Sirer, E. (2020). Eğitimin ekran üzerinden teknolojik dönüşümünde pandemi döneminin etkisi. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(29), 1987-2018. DOI: 10.26466/opus.777215.
- Serçemeli M. & Kurnaz, E. (2020). Covid-19 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açılımları

- Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi (IJOSSAR)*. 4(1), 40-53.
- Sözen, N. (2020). Covid 19 sürecinde uzaktan eğitim uygulamaları üzerine bir inceleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*. 7(12), 302-319.
- Subaşı, M. & Okumuş, K. (2017). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Tarлакazan, E & Tarлакazan, B. E. (2020). Covid 19 pandemi sürecinde Türkiye’de uzaktan eğitim çalışmaları: Kastamonu Üniversitesi örneği. *Turkish Studies*, 15(7), 3107-3122. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43704>.
- Terzioğlu B. E. (2021). Ebeveynlerin Pandemi Döneminde Uygulanan Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri. Y. Ağaoğlu (Ed.), *1. Uluslararası Sosyal Bilimler ve İnovasyon Kongresi Kitabı* içinde (s.120-142), İKSAD.
- Tümen A. S.l (2020). Pandemi döneminde yapılan uzaktan eğitim çalışmalarlarıyla ilgili İngilizce öğretmenlerinin görüşleri (bir odak grup tartışması). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 679-696. DOI: 10.29000/rumelide.835811.
- Usta, E. & Mahiroğlu, A. (2008). Harmanlanmış Öğrenme ve Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarının Akademik Başarı ve Doyuma Etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehie Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*. 9(2), 1-5.
- Ülker, M. (2020). Koronavirüs Salgını Döneminde Eğitim Uygulamalarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Analizi: Kosova Cumhuriyeti Örneği. *Milli Eğitim*. 49(1), Özel Sayı, 989-1010.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (8. Baskı). Seçkin.
- Yılmaz, N. A. (2020). Yükseköğretim Kurumlarında Covid-19 Pandemisi Sürecinde Uygulanan Uzaktan Eğitim Durumu Hakkında Öğrencilerin Tutumlarının Araştırılması: Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü Örneği. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 3(1), 15-20.
- Yılmaz, E., Mutlu, H., Güner, B., Doğanay, G. & Yılmaz, D. (2020). *Veli Algısına Göre Pandemi Dönemi Uzaktan Eğitim Sürecinin Niteliği*. Palet.

- Yin, R.K. (2014). *Case Study Methods: Design and Methods*. (5. Baskı). Thousand Oaks: Sage Pbc.
- YÖK. (2020). *Basın Açıklaması*. <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/YKSErtelenmesi.aspx>. Erişim Tarihi: 08.01.2021.
- Zan, N. & Zan, U. B. (2020). Koronavirüs ile Acil Durumda Eğitim: Türkiye'nin Farklı Bölgelerinden Uzaktan Eğitim Sistemine Dahil Olan Edebiyat Fakültesi Öğrencilerine Genel Bakış. *Turkish Studies*, 15(4), 1367-1394. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44365>.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Compulsory distance education during the pandemic period changed the lives of all stakeholders, especially teachers, students and parents. This compulsory process has brought along different problems. One of the groups most affected by the epidemic is teachers. Most of the teachers were caught unprepared for the process, especially the teachers who had continuous face-to-face training and whose technological infrastructure and equipment were not at the desired level. Teachers who had to adapt to new practices regarding distance education started to experience stress and problems in the face of this new situation. Some teachers were unfamiliar with the practices, worried about providing adequate support to students; some teachers also experienced financial concerns with the possibility of being unemployed. Teachers have required the use of different tools, materials and applications in the distance education process compared to the normal education period. During the pandemic period, the distance education process was implemented together with face-to-face training at all levels of education. During this process, teachers, students, administrators and parents faced many problems. Problems regarding distance education are discussed by the media and official institutions, especially by educators. On the other hand, criticism continues that the problems experienced in distance education applications are not solved. In order to solve the problems experienced by the teachers, who are an important stakeholder and practitioner of the education process, in the distance education process during the pandemic period, it is necessary to determine these problems first. The purpose of this research is to determine the problems teachers experience in the distance education process applied during the pandemic period.

Purpose of the research: The purpose of this study is to determine the problems teachers experience in the distance education process applied during the pandemic period.

Method: The case study model was used in this research conducted with qualitative research method. The case study requires a small number of participants, as it deeply examines the subject being researched. The case study provides richly explanatory information about the situation under investigation. For this reason, the case study model was preferred in the study, and the data of the research were obtained by interview technique. The working group of this research consists of 20 teachers working in secondary education institutions (High School) in Ankara's Altındağ district. Random method was used in the selection of high schools (Anatolian high school and Anatolian vocational high school) and the teachers working in these high schools in Altındağ district. Interviews are the main data collection tool in phenomenological research. Semi-structured interview form was used in this study. The voluntary basis of the participants was taken into account in collecting the data. The data were collected in March 2020 through face-to-face and online interview. Content analysis was used in the analysis of the data.

Results: According to the answers given about the problems related to the computer, it was revealed that 6 teachers did not have a computer, 3 teachers used the computer alternately with their spouses or children at home, 2 teachers had technical / connection problems, and 2 teachers did not have any problems. According to the answers given about the problems related to the internet, it was determined that 3 teachers did not have internet, 11 teachers had problems with speed, 10 teachers had quota, and 9 teachers had cut off problems. All 4 teachers stated that they did not have any problems with the internet. 8 teachers stated that there is no independent study room at home, 5 teachers stated that there was noise when their spouse or children had lessons at the same time, and 5 teachers stated that teaching in the family negatively affected family relations. In addition, according to the answers given by the teachers, it was revealed that 2 teachers did not have a desk, 1 teacher was teaching in the kitchen, 1 teacher's bedroom, and 1 teacher had a heating problem. 14 teachers stated that the majority of the students did not attend the lesson and 10 teachers stated that they had problems following homework. 6 teachers stated that the reason for the low participation was because students did not open the image, 4 teachers stated that students had problems with computer and internet, 4 teachers stated that attendance was not compulsory, and 4 teachers stated that it was due to the absence of exams. 10 teachers stated that the content of the lessons is not suitable for distance education, 8 teachers stated that there is no laboratory environment and real

course material in distance education, and 6 teachers stated that the practical lessons are difficult to teach with the distance education method.

Conclusion and discussion: It has been revealed that many of the teachers do not have a computer, they use them at home with their spouses or children, and they have technical problems with the computer. Again, it was concluded that some teachers do not have internet, the speed and quota of the internet are not sufficient, and the problem of disconnection is frequently experienced. It is known that the fact that computers and internet services are not economical in our country creates significant problems for a low-income employee. It is obvious that especially if all family members need computers and internet for work or education, it will significantly strain the family budget. It has been determined that most of the teachers do not have an independent study room at home, there is noise when their spouses or children work for distance education / business purposes, and some teachers do not have a desk. It can be said that physical space problems are experienced, especially during the periods of curfew, because family members do not have an independent study room, and sometimes this situation causes family problems. According to the teachers, it was concluded that most of the students did not attend the lesson during the distance education process and there were problems in homework follow-up. According to the teachers, it is understood that the content of the lessons is not suitable for distance education, there is no suitable place and material especially for applied lessons and there is difficulty in the teaching of the lessons. In education systems that are not ready for distance education, it is seen that the content and teaching methods applied in the face-to-face education process are also used in the distance education process. It has been revealed that teachers have many problems regarding the computer and internet, physical space, students and the content of the lessons during the distance education process. Similar problems overlap with many research results. It is inevitable that there are problems related to distance education, which is applied without adequate preparations during the pandemic period. However, the important thing is to determine the problems accurately and concretely and to take adequate and necessary precautions in time. In this respect, it is expected that the results of this research will shed light on education administrators, educators and all concerned.